

श्री साहित्यालय

पारिक पुस्तक

वर्ष २ रु.] श्रावण ईके १८४६ [अंक ५ चं.

न लिनी दृढ़गत जल प्रतिरोधम् । तद्दुर्जीवनमतिशय वप्तव्यम् ॥

भजन मदि सउजन संगतिरेका । भवति भवानेव तरने नीका ॥
श्री रामराचार्य ।

संपादकः—सद्गुण गणेश महात्मा

प्रकाशकः—रामचंद्र आमायम तखा

श्री साहित्यालय कल्याणी ५ वर्षा रोह बाद वीरी रेखा

गहाराजांचे अनुभव	११३-१५
स्फुट विषय	११३-१५
श्री साईसद्गतित	३४०-३५१

मासिकाच्या वर्गणीदारांस विनंति.

हे मासिक सुख करण्यांत याच्या चालकांचा हेतू याची अगाडी खर्चवेच भागून राहिलेले उत्पन्न श्रीसाईबाबांच्या एकादे फंडास जमा असा असल्यामुळे, प्रत्येक वर्गणीदारानें मनांत आणल्यास आपापल्या सेवा मधून निदान एक तरी वर्गणीदार मिळविण्याचे श्रेय घेतल्यास एकादीन कितीतरी मदत केल्यासारखे होणार आहे. शिवाय अशा रितीने मदत करण्याने श्रीसाईसमर्थांची पर्यायाने सेवा केल्यासारखेच होणार आहे.

विनंति.

या पुढे श्री साईलीलेचे अंक दर महिन्याचे पौर्णिमेपर्यंत पोषांत पडतील व ते ग्राहकांस दर महिन्यास वद्य १० पर्यंत पोहोचले जातील अशी तजवीज ठेविली आहे. पोषांत क्वचित् अंक ग्रहाळ होत असतील त्यामुळे, जर ग्राहकांनी अंक न मिळाल्याची तकार पुढील महिन्याचे अमावास्येपर्यंत आमचेकडे केली तरच त्यांना पुन्हां अंक पाठविण्यांत येईल.

श्री साईलीला मासिकाची वार्षिक वर्गणी तीन रूपये, टपाळ हांशील सह तीन रूपये सहा आणे. व्ही पी. ने तीन रूपये आठ आणे, फुटकड अंकास घांच आणे.

नोटीस.

या मासिकासंवंधाने पत्रब्यवहार करणे तो खाली सही करणार योच्या नांवाने खाली लिहिलेल्या पत्त्यावर करावा.

गोविंद रघुनाथ दाभोळकर.

श्रीसाईलीला झोफीस. ५ सेंट मार्टिन्स रोड, वांद्रे; बी. बी. रेल्वे.

Pages 39 to 40

25-12-11

In the morning I got up early and went to Rakadari. On my return I prayed and walked about. Mr. Mantri got permission to return so he went away with all his family after saying goodbye to nearly every one. He is a very very good man. Wamanrao Patil also went. Then came a large number of visitors. Among them was a lady by name Anusuyabai. She appeared to be spiritually advanced and Sayin Maharaj treated her with great consideration and gave her four fruits. Later on he told the story of a man having five sons. Four of them demanded and obtained partition. Two of these four decided to re-unite with the father. The latter ordered the mother to poison one of these two and she obeyed. The other fell from a tall tree, got injured and was on the point of death, but was allowed by the father to survive about twelve years until a son and daughter were born to him and then he died. Sayin Baba said nothing about the 5th son and to me the story looks incomplete. After the midday meal I lay down for a while and then sat reading the Ramayana. In the evening we went as usual to salute the Sayin Saheb opposite the Chawadi and at night had Bhishma's Bhajan and Dixit's Ramayana. Dr. Hate is still here and is a very very nice man. Mr. Mahajani is also here.

25-12-11

In the morning after prayer I saw Sayin Maharaj go out and sat talking with Mr. Mahajani and others. Many guests went and many more came and things are wearing a rather busy appearance. Mr. Govardhandas gave a dinner and invited nearly every one here who has come to see Sayin Maharaj. My son Balwant had a dream last night in which he thought he saw Sayin Maharaj and Mr. Bapusaheb Jog in our Elichpur house. He offered food to Sayin Baba. He told me about the dream and I thought it was a mere fancy, but today he called Balwant and said "I went to your house yesterday and you fed me but gave no Daxina. You should give twentyfive-rupees now." So Balwant returned to the lodgings and went with Madhaorao Deshpande and paid the Daxina. At midday Arti Sayin Maharaj gave me Prasad of Peda, fruits, and made distinct sign to me to make a bow. I

Pages 40 to 41

at once prostrated myself. Today the breakfast was very late and was not over till 4 p.m. I had it with Goverdhandas, or rather at the Mandap near our lodging, spread at his expense. After it I felt very lazy and sat talking. We all saw Sayin Maharaj in the evening both before he came out as usual for his stroll and then again when he was taken in Bhajan Procession to Chawadi. Kondaji Fakir lost his daughter tonight. She was interred near our lodging. Bhishma had his Bhajan and Dixit read Ramayana.

26-12-1911.

I got up early and attended Kakadarti, Sayin Maharaj was in rather unusual mood, took his stick and with it tapped the ground round about. By the time he descended the steps of Chavadi he walked twice backward and forward and used violent language. On my return I prayed, bathed and sat in the verandah in front of my room. I saw Sayin Maharaj go out. Mr. Gokhale pleader of Poona came. He had seen my wife at Shegaon before when Ganpati Baba was working in the physical world. There was with him a seller of Indian toys and another. They saw me after the midday Arti and after I had taken my meal. I lay down for a while in the third quarter of the day and then sat talking with Mahajani, Dr. Hate and other. We saw Sayin Maharaj in the afternoon at the Chawadi and later on about dusk when he came out for his stroll. He was very gracious. Today he spoke with my son Balwant and got him to sit even after he told everybody else to clear out. He told him not to admit any guest in the evening and to take care of him and that in return he (Sayin Baba) would take care of him. Madhaorao Deshpande is ill. He has enough cold and is lying down a good deal, if not actually confined to bed. In the evening there was Bhishma's Bhajan as usual and Dixit's Ramayana afterwards. Mr. Bhate was there to hear the Purana. We began the Sunder-Kand today.

Page 42

27-12-11

I did not sleep well last night but got up early in the morning, prayed, bathed, dressed earlier than usual. After the midday

Pages 42 to 44

Arti I had my breakfast about 3 p.m. and then lay down and had a good sleep. In the afternoon many people attempted to go to see Sayin Maharaj but he was not inclined to speak and dismissed them soon. So I did not go and sat reading. We all saw him at dusk when he came out for his stroll and again at Shej Arti. Bhishma's Bhajan was very much prolonged today by many people singing at it. A young mohamadan surprised me by his song. Then there was Ramayan by Dixit.

28-12-II.

In the morning after I prayed Dr. Hate and Mr. R. D. Moregaonkar got permission to return. So they went away and immediately after came Nana Saheb Chandorkar. C. V. Vaidya and Mr. Natekar "Hamsa". I sat long speaking with the last and then went and saw the former two who are staying in a tent close by. Hamsa has travelled long in the Hymalayas, is an initiate and an accepted disciple. His conversation is therefore very edifying. C. V. Vaidya has some trouble in one of his eyes. It is very red. Mr. Chandorkar is very jolly as usual. We attended the midday Arti. Trimbakrao known as Maruti is very angry. He did not attend the worship today and was very sulky. Madaorao Deshpande is better today. He was on his legs nearly the whole day. Dixit is very assiduous in attending to all guests who are very numerous. Mr. Chandodkar went to Kalyan today and said he would return on Sunday next. I sat talking with Hamsa in the afternoon nearly up to the time of going to see Sayin Maharaj as he goes out for his stroll. He did not permit anybody to sit there today but dismissed every one with "Udi". Hamsa went to Radhakrishnai and spent the evening there. She sings well and does Bhajan very excellent. We had Bhishma's Bhajan in which many joined and then there was Dixit's Rama-yana. Dada Gole has come here from Morsi. One of my clients Ramrao is also here. He wishes me to write an appeal. There is no time for it.

29-12-II.

I was a little late in getting up and then sat talking with Mr. Natekar whom we call "Hamsa" and also Swami. I

Pages 41 to 45

could not finish my prayer etc. in time to go and see Sayin Maharaj as he went out. I saw him when he returned to musjid Hamsa was with me. Sayin Maharaj was in a very good mood and began a story which was very very instructive but unfortunately Trimbakrao whom we call Māriti interrupted most foolishly and Sayin Maharaj changed the subject. He said that there was a young man very hungry and wanting in almost every respect. The young man after wandering about went to Sayin Saheb's father's house and was received very kindly and given everything he required. The boy spent some time there, felt fat, collected a few things, stole ornaments, and making the whole into a bundle wished to return to where he had come from. He was really born in and belonged to Sayin Saheb's father's house but did not know it. The boy put the bundle into the corner of a street but was seen before he could actually start. So he had to delay. In the meantime thieves took away the ornaments from his bundle. He missed them when he was on the point of starting. So he kept at the house and collected more ornaments and actually started, but people on the way arrested him on the suspicion of his having come by the things by theft. At this point the story got diverted and ended abruptly. On my return from the mid-day Arti, I requested Hamsa to take his food with me and he kindly accepted my invitation. He is a very nice simple man and after meals he told us about his travels in the Himalayas, how he visited Manas Sarowar, how he heard an Upanishad being sung there, how he followed footprints, how he reached a cave, saw a mahatma, how the latter spoke of the conviction of Mr. Tilak that day at Bombay, how the mahatma introduced him to his brother (elder fellow student), how he finally met his Guru, and became "Kritarth." Later on we went to Sayin Baba and saw him at the musjid. He sent me a word this afternoon that I have to stay here another two months. He confirmed the message in the afternoon and then said that his "Udi" had great spiritual properties. He told my wife that the Governor came with a lance, that Sayin Maharaj had a tussle with him, and drove him out and that he finally conciliated the Governor.

Page 45 to 47

The language is highly figurative and therefore difficult to interpret. In the evening we attended the Shej Arti and then had the Bhajan of Bhishma and Ramayan of Dixit.

30-12-11.

In the morning after prayer I wrote two letters one to my son Baba and the other to Bhao Durrani telling them that I am not likely to return for another two months. Mr. Natekar went to Radhakrishna lady. She, it would appear, was away. He sat there and felt so calm and nice that he spent the whole day there I read Ramayan in the morning and heard Bhagwat in the afternoon and went to Sayin Maharaj a little before dusk. He treated me very kindly called me by name and told a small tale calculated to impress the virtue of patience. He said he went to Aurangabad in one of his wanderings and saw a Fakir sitting in a musjid near which there was a very tall tamarind tree. The Fakir would not let him enter the musjid first but ultimately consented to his putting up in it. The Fakir depended entirely on a piece of cake that an old woman used to supply him at midday. Sayin Maharaj volunteered to beg for him and kept him supplied amply with food for twelve years and then thought of leaving the place. The old Fakir shed tears at parting and had to be consoled with soft words. Sayin Maharaj visited him four years later and found him there doing well. The Fakir then came here a few years ago and lodged at the Chawadi. Mother Baba Fakir looked after him. From what was said I gathered that Sayin Baba stayed twelve years to instruct the Aurangabad Fakir and set him up fully in the spiritual world. At night there was Bhishma's Bhajan and Dixit's Ramayana. Natekar who came there also read a chapter.

31-12-11.

I got up very early in the morning, prayed, and was walking in the verandah when Hansa came downstairs and said that he could not sleep well and so wandered out and went to Khandoba temple, then to the house occupied at present by Radhakrishna Bai in the hope of hearing her pray but found

Pages 47 to 49

that there were no signs of anybody starting in the house, so he wandered about the village gate. Later on he went again and met Radhakrishna Bai. She kindly helped him, so he bathed, prayed, and had breakfast out of the Prasad sent to her by Sayin Maharaj. I stood talking with him. He went to Radhakrishnabai again to say good bye and she gave him a Dhoti and a shirt as Prasad. Then he returned to Bombay with the three young men that were with him. The name of one of them was Rege. All this made me late for everything and was further delayed by the barber. I saw Sayin Baba go out but he did not permit anybody to approach him salute at close quarters. I went to the musjid later on and sat there to attend the midday worship. During the Arti all the males had to stand to-day below the platform in the open and leaving the whole musjid for the ladies. The arrangement was very good. On my return I sat talking with the Mamledar of Kopargaon who happened to be here. Later on came Mr. Deo Mamledar of Dahanu. Nana Saheb Chandorkar came before Arti. Our breakfast was as usual about 2 p.m. After it I sat reading the newspapers received to-day. Towards evening I went to the musjid, but Sayin Mahraj gave "Udi" soon. So I sat on the plinth of the new building talking with the Gujrathi Shastri who is with Govardhandas. We saluted Sayin Maharaj when he came out for his usual stroll and again at Shej Arti. Then we had Bhajan of Bhism and Dixit's Ramayan.

I-I-12.

I got up early in the morning, went to the Chawadi for Kakad Arti. I saw Sayin Maharaja's face as the first thing and it was full of sweet grace. I was very much delighted. After we returned to the Wada, I saw Upasani's brother. He has come from Dhulia. I saw him at Poona and Amraoti before. He went to see Sayin Maharaj and was told about people bringing ties with them from a former birth and meeting now in consequence of them. He told the story of a former birth in which he, Bapusahib Jog, Dada Kelkar, Madhaorao Deshpande, myself, and Dixit were associated and lived in a blind alley. There was his Murshad there. He has now brought

Pages 49 to 51

us together again. I saw him go out and then sat reading Ramayana. I saw him again at midday arti, and was very kind to me. Dixit gave a "Naivedya" to-day and we had all our meals with him. I sat with Vaidya, Nanasahib Chandorkar, Mr. Deo Mamledar of Dahanu, and others. I sat reading again and then went to see Sayin Maharaj at the musjid. He first dismissed me along with the rest, but called me again, saying that I was anxious to run away. In the evening we saw him opposite the Chawadi and had at night the Bhajan of Bhishma and Dixits' Ramayana. Bala Shimpi came to the Bhajan.

2-I-12.

I got up very early in the morning. Upasani's brother who came yesterday went away before day-break. After I finished my prayer Kaka Mahajani, Atre, and others went. More went later on. C. V. Vaidya went after midday Arti with three other gentlemen. Nanasahib Chandorkar held a Dhanurmas and all were invited. After meals it was that C. V. Vaidya went, Manker, Mamledar of Kopargaon and Deva, Mamledar of Dahanu also went then. Later on after sunset Nanasahib Chandorkar went with all his family. So the wada which during these few days used to look full and very pleasant is comparatively empty now and we miss company. We saw Sayin Maharaj when he came out for a stroll and again at Shej Arti. My son Baba and Gopalrao Dorle came this morning to take me to Amraoti. I said my departure depended on the permission of Sayin Maharaj. They saw Sayin Maharaj and said there was no difficulty about the permission. Bhishma is not well to-day, so there was no Bhajan. Ram Maruti wished to go away to-day but Sayin Baba detained him. There was Ramayan and Bhagvat read at night.

3-I-12.

In the morning I got up early, attended the Kakad Arti and finished my prayer. My son Baba and Gopalrao Dorle went to Sayin Maharaj and asked for permission to return to Amraoti. Sayin Maharaj replied that all may return. So my

Pages 51 to 52

son and Gopalrao Dorle returned in great joy. They told me so I went with Madhavrao Deshpande and Sayin Maharaj confirmed the permission; but as we were returning he once took us near khind and said that we may start tomorrow. I saw him when he was going out and again after he returned to the Musjid. Madhavrao started the subject about my departure and Sayin Maharaj replied that I had my house both here and at Amraoti. And I may stay where I like and I may never return to Amraoti. That settled the matter, so it appeared to me, and I told my son Baba and Gopalrao Dorle to return to Amraoti. So they made ready and went to say "Good Bye" and receive the blessings of Sayin Maharaj when the latter told them to go tomorrow. In the afternoon he said he would give all of my family permission to return tomorrow. Megha fed some Brahmins today in completion of his Anusthan of a Gayatri Purascharana. We had our meal with him. The meal was served in Sathe's Wada. In the afternoon I saw Sayin Maharaj both at the Musjid and when he came out for his usual stroll. He was in a very pleased mood and laughed and abused in one and the same breath. At night there was the Bhajan of Bhishma and Dixit's Ramayana of which two chapters were read. Tatya Patil's father died in the evening.

4-1-12.

I got up early in the morning, prayed and wished my son Baba and Gopalrao Dorle to go to Sayin Maharaj and obtain permission to return to Amraoti, but my wife intervened saying it was Pausha Paurnima and therefore a day sacred to our family deity, so no endeavour was made to obtain the permission required. I saw him go out as usual and went to the musjid after he returned, spending the interval in reading Ramayana. We returned after the midday Arti, and after meals I sat talking with Bapusahib Jog and then resumed Ramayan. After 5 p.m. I went to Sayin Maharaj in the musjid and found him walking about in the compound. My wife also came there. After a time he took his usual seat and we sat near him. Dixit and his wife also came.

(श. ४ था. पृ. १८२ नंबर पुढे चालू.)

आती आटोपतांच निखाप्रमाणे मी विन्हाडी गेलो व इतर सर्व मंडळी आपल्या विन्हाडी गेली. आम्ही घरी घेऊन जेवण्याची पात्रे टाकतो तोच ५१६ फकीर आले व म्हणाले और बहुत आता हे. मालिकने हम सब लोकरुं तुम्हारे वहां जानेको बोल दिया हे. हें ऐकतांच आमची मंडळी घावरून म्हणाली दुसरा स्वैपाक करावा, नाहीं तर फजीती होईल. वावा तर २१३ फकीर बोलले आणि हे तर १५१२० आले. आतां कसें करावें म्हणून मंडळीला फिकीर पडली. मी म्हणालों घावरुं नकां व मोठे तपेलेंभर आधण ठेविले व आलेली पात्रे जागेच्या संकोचामुळे वाढून आलेल्या मंडळीस पात्रांवर वसण्यास सांगितले व कोणीही परत जाऊं नका म्हणून सर्वांस विनंती केली. मग पहिली २० ची पंगत उठली तरी स्वैपाक शिळ्डक होता. मागाहून १० बसले त्यावेळी आधणमात्र सणसणून आले. तांदुळही घुरुन ठेवलेले घेतले पण त्यांत टाकण्यास मन होईना. मंडळी बसली आहे. त्यांना जेऊन जाऊं दे; मग आपणे घरची मंडळी बसू. असें म्हणतां म्हणतां तेही १० जण जेऊन उठले. आतां बाहेर कोणी नाहीं घावरुं नकोस, असें मी कुटुंबास म्हटले. शिजलेला स्वैपाक शिळ्डक होताच. आतां आपल्यास अधिक तांदुळ वगैरे टाकण्याचे काम नाहीं. असें झाल्यावर मग मी विडा दक्षिणा घेऊन श्रीकडेस गेलो. त्यावेळी श्री फकीरबाबाबोबर बोलत होते. नंतर विडा दक्षिणा देऊन श्रीस चला म्हणून म्हणणार, तोच श्री फकीरबाबास म्हणाले आज मी फार जेवलो वरका, पण भाऊ फार घावरला होता. मग श्रीने विडा घेतला आणि मला म्हणाले जेव जा आतां. मग लघकर जेऊन ये आणि अवध्यांना त्या शिंण्याच्या माणसांना देखील जेऊं घाल. भिऊं नको अल्ला है. होय जेऊन लवकर ये. नंतर मी चरणीं मस्तक ठेवतों तोच मला उदी घेण्यास सांगून उदी मला लाऊन व वरदहस्त मस्तकीं ठेऊन मला लवकर जाऊन जेऊन येण्यास आज्ञा दिली. मी घरी गेलों आणि सर्वत्र मंडळी मिळून जेवण्यास बसलों. आम्ही सारे जेवलों तरीं स्वैपाक शिळ्डक होतांच. मग आम्ही सर्वजण आश्वर्य करून श्री बाबाची लीला अगाध आहे,

असें महणतच वसलो. पान चिठा घेतला न मंतर श्रींगा दर्जनाम सी न बाजाजी असे गेलो. मी कांहीच वोलांचे नाही. मात्र श्री बाळाजीय महणाले : काय बाळाजी कसं काय ? अवघे जण जेऊठे का ? बाळाजी हांमून महणाले बाबा गरे. बाची परिक्षा घेतां कां ? सकाळी महणाले की आपण गरीब ३१४ फक्त घालावे थाणि तुम्ही तर ३० फक्तीर पोरासोरांसुदां पाठविले परंतु आपणी अगाध सत्ता है सहुरु. तरीं बाबा पहिल्या स्वैपाकांतच अवर्धी मंडळी जेऊन अजून तें जेवण आम्हाला व घरच्यांना मिळून आणखी दोन दिवस पुरेल इतके झाले आहे. आणि हे खरं आहे वरका बाबा, मी स्वतः पाहिले. श्री महणाले बाळाजी गरीबोंका वाली अछाहा है. माझा भाऊ हैवान नाही अ बाळाजी. त्या अन्नापैकीं थोडे अन्न प्रसाद महणून घरीं दादर वर आणूनही आम्ही खाल्दें. आम्ही याप्रमाणे शिर्डीस जेवण झाल्यावर, ३ रे दिवशी घरीं परत आलो.

एकदां मी एकाएकीं शिर्डीस जाण्याचा विचार केला. त्यावेळीं श्रीला नैवेद्य करण्यास वेळ न मिळाल्यामुळे घरांतून मला बाबांना कांहीच घेतां आले नाहीं. दादरवरुन एक दोन डझन आंवे तरी घेऊन जावे महणून मी दादर-वर तपास केला, परंतु आंवे चागले नसल्यामुळे मी दुसरीं फक्ते वगैरे घेतलीं व गेलों. जातांक्षणीच बाबा महणतात आलास ? कोण कोण आले ? मी म्हटले वाबा मीच आलों. बाबा विचारतात कां वर आलास ? मी म्हटले आपण बोलावले महणून आलों. वरे मग मला आंवे सांगितलेले आणलेस का ? दे. मग मी महणालों कीं, नाहीं, चांगले नसल्यामुळे आणले नाहीं. हीं केळीं वगैरे आणलीं आहेत. बाबा महणाले घ्या वरं राहुं दे. आंवे उद्यां येतील तेब्बा खाऊं. त्याप्रमाणे दुसऱ्या दिवशीं खरोखरच पासल आले. त्यावेळीं मी लेंडीवरील बागास कंपाउंड करीत होतों तेथें बाबांनीं रा. रा. बापूसाहेब जोग यांना पाठविले व त्यांना सांगितलें कीं जा आणि रामभाऊपासून १०० रु. मागून आण. मजकडे पैसे मागतांच मी महणालों वरे आहे. ते परत गेले तों पुन्हा

विभवापासून १२५ माग असा निरोग आला, तरी मी न जाता माझा साळांग नमस्कार पाठ्यून दिला व म्हटले वापूसाहेब, हे तारीचे बंदल मोर्डीन आहे हे टाकून येता येणार नाही, कारण तसेच टाकले तर ते गंतेळ व मग फारच त्रास पडेल. मग ते गेले तरीही बाबांनी त्यांना पुढी म्हटले या भाऊ जबळून १५० रुपये मागून त्याला वरोबर घेऊन ये; परत येऊ नकोस, त्यावेळी सुमार १॥-२ चा सुमार होता. ते आले व मला म्हणाले की १५० रुपये घेऊन चला. मी तुम्हांला घेतल्यावांचून जाणार नाही. घेतल्यावांचून येऊ नको म्हणून सांगितले आहे. ह्यावरून माझा असा तर्क होतो की, तुम्ही इतक्या उन्हांत येथे काम करतां हे श्री बाबांना पसंत नाही, व एक आंच्याचे पार्सलही आले आहे, त्यावर तुमचे नांव आहे. करितां चला. त्यावेळी माझी थोडी तार राहिलेली मी आटोपून घेतली व त्यांच्यावरोबर गेलो. कारण माझ्याकरितां त्यांचे वाचन बंद झाले आहे व उन्हांत उगाच यावे लागते. त्यावेळी आम्ही उभयतां गेलो तेब्हां वाबा म्हणाले काय वापूसाहेब काय म्हणालात? ते म्हणाले की हे पहा आपल्या समोर पाया पडत आहेत. आतां त्यांनाच विचारा. काय वापूसाब हा भाऊ की नाय अगदी वेडा झाला. रात-चा निजत नाही दिसाचाबी वसत नाही तेब्हां काय करावे, आपले लेंकरू आपण संभाळले पाहिजे. मग बाबांनी मला विचारले जेवलास का. मी म्हटले होय. त्यावर मला म्हणाले मग वस; आतां ते आंबे खा. उन्हाचा जाऊ नकोस. बाबा आंबे माझ्याकडून कोण पाठविणार नाही दुसरे कोणाचे असतील. ते म्हणाले मी हयवान नाही. तुझेच आहेत; खाय. मग रागावतील असे पाहून मी पार्सल उघडले व दोन आंबे काढले व श्रीला देऊ लागले. ते म्हणाले आधी तुं खाय फकिर बाबाला दे. मी म्हणालो की आपण न घेतला तर मी घेणार नाही. मी जातो कामाला. व माझे मनास वाटले की माझ्या घराहून कोण पाठविणार नाही आणि हे काय आहे हे मला समजत नाही; म्हणून मला एकदम रडू आले. ते म्हणाले की रडावं कशाला. मी आहे ना, तुझेच आहेत वर. मग त्यांनी आंबा चोढून फकिरबाबास दिला व दुसरा

धायण घेऊन थोडा खाऊन तोच मला परत दिला व 'नाय' खाऊन येण। असें म्हणाले, व नंतर तो करंड श्रीरामकृष्णीला देऊन गे नित्याशिवाय गळून कोस असें महुले. मी तसाच करंड ठेऊन आलों तों मला पांच वाजेपाँच कुठे जाऊं दिले नाही. मध्यांतरी मात्र न्याहारीच्या वेळी म्हणाले की काय रामकृष्णीची न्याहारी आली नाही होय. ती आण जा वेडा होऊं नकोस. मग मी जाऊन न्याहारी आणली. त्यावेळी ते व फकीरबाबा न्याहारीम बसले व मला म्हणाले बस, जाऊ नकोस मी आतां येतो. मी म्हणाले बाबा मी आईकडे (राधाकृष्ण) जाऊ का? नको बसून राय. नंतर न्याहारी आटोपली. सर्व मंडळी वगैरे येऊन दर्शन करून सेवा करू यागले. त्यावेळी मी पुन्हा विचारले बाबा जाऊं का? सकाळी जाऊं मग. सकाळी गेले तेव्हां जेऊन जाव उपाशी जाऊं नये. मी येतो मी आतां कंटाळ्यो. तेल्याने व वाण्याने मला वैताग दिला. मी तुझ्या संग येतो.

एकदां मी शिरडीस असतां एके दिवशीं सकाळी स्नान वगैरे आटोपून वाड्यापाशी आलों तों श्री बाबा लेंडीवर जाण्यासाठी वाड्यापाशी उभे होते. लोक दर्शन वगैरे घेऊन श्री आनंदात होते इतक्यांत मीही वस्त्रे वगैरे बदलून दर्शनास गेलों त्यावेळीं श्री फार आनंदात होते. मी पुढे होऊन दर्शन घेण्यास जातो, तोंच एकदम नरसिंह अवतार धारण करून माझ्या आंगावर आलें व 'खवरदार, वर येऊं नकोस, तू मला लय तरास देतोस, चाव-डीतवी वसूं देत नाहीं व मशिदीतवी बसूं देत नाहीं. तुझे डोळे फार खराब आहेत' असें म्हणून दीक्षीत यांस म्हणाले, "काका मला सुरा आणून दे. आरतीच्या वेळी मी याचे डोळे काढून टाकतों व मग याला हाकून देऊं. हातें ल्य वैताग आणला आहे" असें म्हणून मला अशा दर्शनाचा लाभ या मिषाने दिला. मी लंबच झालों व कांहीं वेळ्याने पुढे गेलों त्यावेळीही मी सर्वांच्या मागे मागे गेलों मग परत येतांना श्री० काकासाहेव दीक्षीत मला म्हणाले, 'काय पुरंदरे, आज तर बाबा तुमच्यावर फारच रागावले! मला सुरा घावयाला सांगितले. आहें वर. आतां आज आपल्या इथेंच सर्वांनीं जेवायाला यावें वरै.

बाबांचा राग मानू नका असे म्हणत मला वाडपांतच घेऊन गेले व न्याहा-
रीस वसविले व तेही फारच हंसत होते. काय अमेळ तें त्यांने त्यांना मारीत.
मग भी श्री० राधाकृष्णार्थाईकडे गेले. त्यांनी आई म्हणाल्या ‘आता
न्नाबढीत पालखी ठेविली आहे. तिचे चार गोडे कोणी नेहें नी आतां ती
कुठे ठेवतोस वगैरबद्दल आमचा विचार चालला होता. मी म्हणालो
ती मशिदीच्या बाजूला ठेवावी. मी एक पऱ्याची खोली करतो तिच्यांत पालखी
कडी कुलूप लावून ठेवू म्हणजे झाले. गरज लागेल तेहां ध्यावी व पुन्हा
तेथें ठेवावी. हें काम उद्या करूं असे म्हटले पालखी नारायण तेल्याच्या
बाजूला ठेवावी असे मला वाटले कारण ज्या बाजूला श्री बाबा उभे रहातात
व लघवी वगैरे करतात ती जागा तूर्त रिकामी ठेवावी. तें त्यांना पटले व
त्या म्हणाल्या, ‘तुझ्या आईची परवानगी घे आणि उद्या करून टाक. तु
गेलास कीं कोणी करणार नाही. पण इतके काम आटोपेपर्यंत तुला रजा
पाहिजे. तुझ्या आईने (श्री बाबा) तुला ठेवले पाहिजे. इतक्यांत श्री० काक्का-
साहेबही तेथें आले. त्यांनाही हा विचार कळविला व तो त्यांना पऱ्यंत पडला.
ते म्हणाले, ‘बाबांची परवानगी घेऊन करून टाकू’ व नंतर त्यांनी आरती
आटोपल्यावर विचार म्हणून सांगितले. व आम्ही त्याप्रमाणे केंद्रे व नंतर
त्यांनी श्री राधाकृष्णार्थाईला लेंडीवर जातांना झालेली सर्व हळीगत कळ
विली. त्या फार रस्ताळू लागल्या व म्हणाल्या कीं माझी ताई आली कीं
मी तिला घटकाभर किंवा रात्रीही वसुं देत नाही व तीही बसत नाही. इथे
चार दिवस येते आपल्या औईच्या चरणापाशी तर तेथेंही तिला सुख नाही.
असो. तिची आईच तिला सांभाळते. मग श्री काकासाहेबांनी मला पुन्हा
जेवण्याबद्दल सुचविले, ‘काय येणार ना, कां तमच्या मंडळीला सांगू असे
म्हणाले. मी पुन्हां त्यानां सुचविले कीं आम्हीं सर्वजण येऊं. श्री बाबांच्या
प्रसादास नको कोणी म्हणावें? मग दुसऱ्या दिवशी लेंडीवर गेल्यावर
आम्ही ठरल्याप्रमाणे श्रीच्या पालखीच्या खोलीची सुरवात केली. सकाळ-
पासून मी व काकासाहेबांचा गडी फकीरा मिळून सर्व फरशीच्या लादीचे

१ राधाकृष्णार्थाई मला ताई म्हणून हाक मारीते: २ श्री साईबाबा.

तुकडे जमा करून त्या एका बाजूने सारख्या वसविल्या व जपीन सारखी केली त्यावेळी हा तुकड्याखाली विचूचे अगदी घरावर थर थें परंतु आम्हांला त्यांनी अगदी त्रास दिला नाही. लाई उचडून पळाली गौं व मग चिखल वगैरे तथार होतांच आम्ही श्रीच्या मशिदीच्या भितीस भोके पाढून दांडकी वसविली. दोन वसविलीं व तिसऱ्यास सुरवात करून थें भोक पाढले इतक्यांत श्री लेंडीवरून परत आलेच. ते पादप्रक्षालनास न जातां नेमके त्या ठिकाणीच आले. तेथील सर्व मंडळी पळाली होतीच. मात्र मी खाली व फकिन्या तो त्याच्या घरावर होता तोही श्री आल्यावोवर मार्गे सरला. मी मात्र लाकडाचे घोड्यावर राहिलो, त्यामुळे मला हालां कारणाने भोकांस व दांडक्यास मजबुती नधृती व तिसरे भोक पुरे कराव-व्याचे होतेंच. इतक्यांत श्रीने तेथें नारसिंह अवतार धारण करून मला मानेला घरले व मारण्याकरितां विटकर हातांत घेतली. मी खाली उतरले तेव्हां टेकू देऊन मला धरून दरवाजापाशी तीनवेळ धरून मला वराच दम दिला. मान तशीच धरून ठेवली व मला म्हणाले, 'निघून जाय तू ल्य वैताग दिलास, मी तुला मारून टाकीन. जातोस का नाही ? ' मी म्हणालो की मी पालखीची खोली केल्यावांचून जाणार नाही. मी तुमची मशीद फोडीत नाही. जरा जरा भोके पाढून घेतों मग झाले. आतां शेवटचे भोक मात्र थें राहिले आहे. वावा म्हणाले, 'तू माझी वरोवरी करणार काय? पाढून घेईन. आज भडवा ल्य चेवला आहे. याद राख. लगेच कांही वेळाने मला म्हणाले की वर आतां तुला वाटेल तसें कर. मग आपण चांगली जागा बांधू बरं जाय. नंतर ते पादप्रक्षालन करून मशिदीत जाऊन वसले. तेथेही भितीवर आवाज झाल्यावर शिव्यागाळीचा वर्षाव मजवर सुरुच होता. मग त्याच्या कृपेनेच आम्ही तें काम संपविले. वरचे पत्रे टाकले तों मंडळी आर्ती आदो-पून घरीं जेवण्यास गेली तरीही काम पुरे झालें नव्हतें, मग श्री

न्याहारीस बसून सर्व फकीर कौरे जेऊन गेले तरी मी तेचेच दोनों.
 मग श्री साईबाबा फकीरबाबास म्हणू लागले की पहा हा भडवा चेवळा
 जेवायलाढी येत नाही. मला भूक लागली, माझी पोरांसोरे चाट पढानात.
 खाण्यापेण्याचीही परबा कधी करीत नाही. चेवळा भडवा अगदी चेवळा व
 रांडाही चेवल्या. हें झाल्यानंतर त्यांनी फकिर बाबांकडून मला चोलाचिन्हे
 व म्हणाले, वर ये तुला दावतो. माझी मशीद फोडलीस काय? याद राख, ये वर
 ये असे म्हणाले. मी वर गेल्यावर मला मारण्यास उठले. माझा हात धरून मला
 बैठकीजवळ नेले व म्हणाले जा. आता जेव जा माझी माणसें तळमळतात. कां
 सवांना तृं ताप देतोस. मला बी ताप देतोस. बायकोला व पोरांसोरांनांची
 ताप देतोस. जा जेव जा आधी. मग तिसरे प्रहरी कामे कर जा. मग मी चरणी
 मस्तक ठेऊन वर उठलो. त्यावृळी मला उदी घेण्यास सांगितलें ती मी घेऊन
 त्यांच्या हातांत दिली. त्याची काही माझ्या कपाळी लाउन शिरावर कृपेचा
 वरदहस्त ठेवळा व म्हणाले जाय अशीच निष्ठा ठेव. अल्ला तुला पावेल. तुला
 मस्त देईल. मनकी मुराद भरकर देयगा. तुला माझी मशीद जाव देईल. मी
 गेलों व जेवून विडा घेऊन ल्होच आलों तों श्री उठण्याच्या वेतांत होते.
 फकीरबाबा उठून उभे होतेच. त्यांना म्हणाले पहा आला भडवा. त्याला
 चैन नाही. घटकाभर बसावें पडावं वापुसाहेवापाशी जावं पोथी ऐकावी.
 काय भडवा चेवळा. त्याला माझी मशीदनी चावडी फोडातोडायचेच दिसते.
 असो त्याची नियत त्याला. गरीबोंका वाली अल्ला है. अल्लासे बडा कोई नहीं.
 माझी मशीद लई खांडली. सर्व पैका नेला गुलामानें चोरून. त्याला कांही
 भडा समजू नको. तूं पहा मी त्याचें काय करितों तें. त्याला ११२ दिवसांनी
 हाकून देतों. आपा कोत्याला बोलावून आणतो पहा. फकिरबाबा म्हणाले की
 क्यौं फिर इतना घुस्सा पुरंदरेके उपर क्यौं करता है. तो बिचारा रातदिन
 मरसा है. बिचारा खानेपिने की फिकीर नहीं करता और आपके वास्ते
 हमेशा हजिर रहता. आपकी उसकी हमेशा याद करते हैं और जबी आता
 तवी ऐसा घुस्सा करता है. ए क्या है. अच्छा चलों तुम आता है के नहीं.
 अल्ला है. व मग ते गेले व फकिरबाबास पोहचवून आले.

एकदां यी श्रीगुरुपीर्णिंगेस गेलों त्यावेळी गववरोवर ह. अ. पंडीत, मोरेश्वर र. पंडीत, न दाजी पांढू वर्तक असे होते, सावेळी गाड्याकोक चार बोजे मोठे झाडांचे रोपांचे होते. सायंली, चमेळी, मोगरा वर्गे हे पंडीतोप मासे मित्र म. आ. देव्हारे यांनी मला दिले हे यी श्रीवेपुंजे पुले मिळावी ज्ञा हेतुनें नेले होते. कारण शिर्डीत श्रीची पुजा बहुतेक तरवडांच्या पुलांनीच होत असे त्यावदल मला फार वाईट वाटे. ही जांव व वेळी तयार झाल्यावर श्रीला नेहमी सुवासिक फुले व दार ताजे मिळावे झा हेतुनेच ते घेतले होते. प्रथमतः कोपरगांवासच गाडी मिळाली नाही. मग हसन टांगेवाला नेहमोचा ओळखीचा असल्यामुळे त्याने टांग्यांतून आम्हांला व ते बोजे जेमतेम स्टेशन पासून कोपरगांवापर्यंत घेऊन गेला व तेथें गोदावरीवर आम्ही वैलगाडीचा वराच तपास केला परंतु गाडी मिळाली नाही. मग आम्ही सर्वांनी मिळून एक एक बोजा ढोकीवर घेऊन जाऊं, हरकत नाहीं श्रीची मर्जी आर्ति चुकविष्याची असेल तर चुकवोत परंतु झाडांचे बोजें नेऊच असा निश्चय केला व त्याप्रमाणे ते बोजे उचलून आम्ही गोदावरीच्या पैलतीरीं आसपास जातों इतक्यांत शिरडीहून तीन तांगे आले व ते सर्वजण ओळखीचे असल्यामुळे टांग्यावाल्यास आम्हाला उमे करून जाऊं नका आम्ही येतों असें म्हटले. त्यावेळी आम्ही नदी उत्तरून स्नाने वगैरे आटोपून बसलों होतो. इतक्यांत एक टांगा आलाच मग आम्ही सर्वजण टांग्यांतून शिर्डीस गेलों तो आर्ती आटोपली नव्हती. श्री म्हाळ्सापती भक्त मला भेटले ते निमर्गावाहून परत येत होते. तेही म्हणाले की बहुतेक आर्ती झाली असेल, मग आम्ही टांगा हाकला व शिर्डीस उत्तरून झाडांचे बोजे श्री राधाकृष्णार्ड्द्यां स्वाधीन करून नंतर श्रीच्या दर्शनास गेलों तो आर्ती सुरु झाली नव्हती. बापूसाहे व जोग नुकतेच आले होते. मी जातीं क्षीणीच बाबा मजवर रागावले व म्हणाले की इथे कशाला आलास जातुझ्या आईकडेर. मग मी व मजवरोवरील मंडळी वर गेलोंच तो सर्वांनी दर्शन घेतले. मीही घेतले तेव्हां श्री म्हणाले कोण कोण आले पोरसोर

श्रीसद्गुर साईनाथ प्रसन्न.

श्री शिंदी संस्थानचा दुसरा म्हणजे तारके १८४५ ना वार्षिक रिपोर्ट.

१. या वार्षिक संस्थान कमिटीच्या एकंदर ६. सभा झाल्या त्यांना काय-
काज झाले यांपैकी मुख्य मुख्य कामाचा गोपन्यारा या रिपोर्टन दिला आडे.

२. श्री गुरुपौर्णिमेचा उत्सव—हा उत्सव श्री. गोपाळगाव मुळुंद ऊर्फ
बापूसाहेब वुटी व त्यानंतर त्यांचे चिरंजीव आपल्या खर्चानं साजरा करीत
असत, आणि त्याची सर्व व्यवस्था त्यांचेकडे असे, त्यामध्ये योडा फेरफार
श्री. पूर्णचंद्र गोपाळ वुटी यांनी ता० २६ मार्च १९२३ चे सभेत सुचितिला
तो असा—उत्सवाची सर्व व्यवस्था संस्थानानें करावी, आणि खर्चावृद्धल श्री.
वुटी यांजकडून दर वर्षी रु० ५०० घेत जावे. इतर भक्तांकडून वर्गजी येईल
तीही संस्थानानें ध्यावी. हा फेरफार संस्थानकमिटीनें मान्य केला, आणि त्या
प्रमाणे गुरुपौर्णिमेच्या उत्सवाची व्यवस्था संस्थानानें केली. अर्थात् श्री.
पूर्णचंद्र भव्या उत्सवाला हजर होते आणि योग्य ती मदत करीत होते.
उत्सवाचा खर्च वजा जातां शिळक ४३३६१ राहिली. त्यांपैकी तीनशे रुपये
संस्थानचे कायम फंडाकडे वर्ग करण्याचा संस्थान कमिटीनें ता. १३-४-२४ चे
सभेत ठराव केला आणि त्याप्रमाणे ती रकम वर्ग करण्यांत आली आहे.
त्याच सभेत श्रीपुण्यतिथि फंडापैकी तीनशे रुपये कायम फंडाला वर्ग कर-
ण्याचे ठरले व ती रकमही वर्ग झाली आहे.

३. वेशीसमोरील कमानी काढाव्या की काय हें ठरविष्यासाठी
संस्थान कमिटीनें ता० २८-३-२३ रोजी एक सव-कमिटी नेमिली होती.
त्या कमानी काढण्याचे कारण नाही असे सदर सव-कमिटीनें रिपोर्ट केल्या-
वरून तें प्रकरण दाखल दसर करण्यांत आले.

४. त्याच म्हणजे ता० २८-३-२३ चे सभेत लेडीचे जागेची
पुढील व्यवस्था काय करावी, हें ठरविष्यासाठी एक सव-कमिटी नेमिली
होती. तिनें रीपोर्ट केला की जास्ती जागेसाठी सरकाराकडे अर्ज केला आहे.
त्याचा निकाल होई पहंत हें प्रकरण. तहकूब ठेवावें. तो रिपोर्ट कमिटीनें
मंजूर केला. त्यानंतर म्हणजे चालू साली ता० १३-४-२४ चे सभेत लेडीचे
जागेवर (महाराजांची बसावयाची जागा व त्या लगतचा भाग वगळून
वाकीच्या जागेवर) आमराई लावावी असे ठरले. त्याप्रमाणे व्यवस्था लवक-
रच करण्यांत येईल.

५. श्रीस्या समाधीवर संगमरवरी दगडाची फरशी करण्याबद्द निष्ठा करण्यासाठी ता० ७-४-२२ रोजी एक सब-कमिटी नेमिटी होती. सब-कमिटी दीचा रिपोर्ट होण्यापूर्वीच श्री. बुटी यांनी त्या कामाचा लागण्यार खर्च आणि कर्ह असे कठविले, व त्याप्रमाणे ते काय चालू साळी जाऊ आहे. याच बरोबर सभामंडपाची फरशीही करण्यात आली आहे. समाधीच्या दोन्ही गड्या लाही तशीख फरशी करण्यांत आली आहे. बाजूच्या फर्शीचा खर्च ग. ग. व्यंकट लिंवाजी कोडळ यांनी कोळा आहे. सभामंडपाच्या फर्शीचा खर्च कोरी घावा हे अजून ठरले नाही.

६. संस्थानच्या जुन्या भांडधांपैकी कोणती विकावी व कोणती दुरुस्त करावी हे ठरविण्यासाठी एक सब-कमिटी नेमण्यांत आली होती. त्या सब-कमिटीने असा रिपोर्ट केला की, तांव्यापितळेची भांडी कांही दुरुस्त करावी व कांही फुटलेली भांडी मोदीत देऊन त्यावदल दुसरी भांडी घ्यावी. अग्नि चांदीच्या दोन लहान ताटल्या होण्या त्या मोढून त्यांचे एक सुवक तब्बल करवावें. हा रिपोर्ट संस्थान कमिटीने ता० २८-५-२३ रोजी मंजूर केला. सब कमिटीने सुचविलेल्या कामासाठी साठ रुपयांची मंजूरी दिली. त्याप्रमाणे भांडी दुरुस्त होऊन तब्बकंही तयार झाले आहे.

७. समाधीवर झालेल्या फर्शीकामावर संगमरवरी छत करावें किंवा नुसता कठडा करावा याचा विचार चालू आहे. त्या कामाचे प्लान व एस्टिमेट मागवले आहे. छतासाठी रा. रा. सुंदरराव नवलकर यांनी एक हजार रुपये देऊ केले आहेत.

८ अ. संस्थानचे मदत खजिनदार रा. रा. यशवंत जनार्दन गाळवण-कर यांनी आपल्या जागेचा राजिनामा दिला. तो संस्थान कमिटीने मोठ्या दिलगिरीने मंजूर करून त्यांचे जागी रा. रा. खुवीर भास्कर पुरंदरे यांची नेमणूक केली.

९. संस्थान कमिटीचे सभासद रा. रा. गणेश दामोदर केळकर हे गेल्या जानेवारीमध्ये वारले. त्यांचे मृत्युवदल संस्थान कमिटीने अस्यत स्वेद प्रदर्शित करून त्यांचे जागी रा. रा. मेघशाम भगवंत रेगे. बी.ए. एल्प्ल. बी. यांची नेमणूक केली.

१०. संस्थानचा कायम फंड वाढविण्यासाठी संस्थान कमिटीने कांही प्रयत्न केले, पण त्या प्रयत्नास अजून यावें तसें यश आले नाही. कायम

फंडांत देऊँ कोलेली रक्कम रुपये ३१७५७-११-६ आहे व आतांपर्यंत वसूल झालेली रक्कम ७४६६-११-६ आहे. त्यातून कायम फंडाकडे खर्च पडलेल्या रकमांची वेरीज १३२-१५-६ वजा करितां कायम फंडार्ची नवकी शिळ्यक ७३३-३-१२. आहे. पैकी गतवर्षी रुपये ३५०० च्या सरकारी नोटा रुपये ५५०० च्या आहेत. त्याशिवाय रा. रा. निवकंठराव सहस्रबुद्धे यांनी श्रीच्या पुण्यतिथीच्या खर्चासाठी रु. १०० ची नोट दिली आहे.

१०. या वर्षाच्या बजेटांत घोडयाचें घर आणि चावडी यांची दुरुस्ती करण्याबदल आणि रथासाठी खोली वांधण्याबदल रक्कम मंजूर केल्या होत्या; पैकी घोडयाचें घर आणि चावडी यांची दुरुस्ती झाली आणि रथाचे खोलीचे काम चालू आहे.

११. भक्तमंडळाच्या सभासदांची संख्या या वर्षाखेर २४१ होती आणि वर्गणी वसूल झाली तिची रक्कम १६५३-१५-६ आहे. अजून बरीच वर्गणी येणे बाकी आहे. व त्याबदल खजिनदारांकडून मंडळीना सूचना जात आहेत. त्यांचेकडून ती लवकर येईल अशी आशा आहे.

१२. कांही भक्तांच्या सूचनेवरून दर गुरुवारीं महाराजांची पालखी काढण्याची वहिवाट सुरु केली आहे. पालखी मशीदीतून निघून चावडीत जाते. तेथें महाराजांची आरती होऊन पालखी वाढयांत नेली जाते व तेथें नेहमींप्रमाणे शेजारती होते.

१३. सोबत या वर्षाच्या हिंसोबाचा आढावा जोडला आहे, तो संस्थानचे ऑडिटर रा. रा. जिवाजी कृष्ण पर्लकर यांनी तपासून मंजूर केला आहे व त्यावर त्यांची सही आहे. रा. पर्लकर संस्थानचे ऑडिटचे काम कांही मोवदला न घेतात करितात याबदल संस्थान त्यांचे आभारी आहे. यावर्षी संस्थान कमिटीनें बजेट मंजूर केले ते आकडे सोबत दिले आहेत. त्यावरून असें दिसून येईल की, दोन बाबी खेरीज करून वाकी सर्व बाबींचा खर्च बजेटांतील रकमांपेक्षां कमी आहे. त्यापैकी एक बाब पगार खर्चाची आणि दुसरी रोपनाई खर्चाची. पूर्वी संस्थानांत स्वयंपाक होत असे आणि संस्थानचे दोन नौकर म्हणजे सुरजदीन आणि रंगु गुरव तेथें जेवीत असत.

तेव्हां त्यांना जेऊन पगार अनुक्रमे थाठ रुपये व दोन रुपये होता. गोळा
जुळै असेहे सुरजदीनने नोकरी सोडली. तेव्हां जी नवीन व्यवाचा केव्ही
त्यांत सुरजदीनचे जागी नेमलेल्या गनुग्याला आणि रंगु गुरवाला अनुक्रमे
वारा रुपये व आठ रुपये कोरडा पगार घरा आणि श्रीच्या नंवयावदल पडू
मासिक रक्कम ठरवून दिली. यामुळे पगारखर्च वाढला पण त्या वरोवरच
भोजन खर्च कमी झाला. वजेटांत भोजन खर्च व पगार मिळून पांचशे रुपये
मंजूर केले होते. पण दोन्हीचा मिळून एकांदर खर्च फक्त रु. ३६६।=।।।
झाला आहे. असे आढाव्यावरून दिसून येईल. रोपनाई खर्चावदल वजे
टांत ३०० रु. ची मंजूरी आहे. पण तो वास्तवीक ३२९८- झाला आहे.
हा खर्च जास्त होण्याची कारणे दोन आहेत. एक कारण गुरुवारची पालखी,
आणि दुसरे कारण मशिदीतील नवीन कंदील. गुरुवारीं पालखीनिमित्त
रोपनाई खर्च होतो. तो वर्षाच्या मध्येच सुरु झाल्यामुळे वजेटांत तो धरला
गेला नाही. तसेच मशिदीतील नवीन कंदीलामुळे महाराजांच्या तसवीरीवर
प्रकाश उत्तम पडतो. पण त्या निमित्त म्यांटल स्पिरिट वगैरे खर्च वाढलेले चालू
सालध्यां वजेटांत आहेत. रोपनाई खर्च साडेतीनशे रुपये मंजूर केला आहे.
या वर्षाच्या खर्चाच्या वजेटचे मंजूर केलेले आकडे.

	रु.		रु.
पूजा खर्च	२००	मशीद रखवालदार	१५०
भोजन खर्च	४००	श्रीची दक्षिणा	४००
घोडा खर्च	२००	शिर्डी किरकोळ खर्च	१५०
नंदादीप	२००	मुंबई आफीस खर्च	२००
रोपणाई	३००	तेसलमात खर्च	१८०
धुणी सर्पण	१००	रिपेर खर्च	-
पगार खर्च	१००	जाढी कमान	१००
वाजंत्री	<u>२४०</u>	घोड्याचे घर	२००
	<u>१७८०</u>	चावडी	१००
		कोटीचे घर	३०
		रथाची खोली	५०
			<u>१५६०</u>

१४. संस्थानचे मुख्य चार उपर्युक्त महाराजांच्या कृपेने समाधानकारक तज्ज्ञेने साजरे करण्यांत आले. या सर्व उपर्युक्त त्रोदश हकीकत आणि जमाखर्चाचे आकडे श्री साईलीला मासिकापृष्ठकदारा छापून वाहेर पडले थाहेत. हे मासिक महाराजांच्या कांडीं भक्तांनी सुन केले आहे. अर्थात् याची नुकसानोची जवाबदारी संस्थानावर नाही, पण नफा आन्यास तो संस्थानच्या कायम फंडास देण्याचे व्यवस्थापकांनी ठरविले आहे. या मासिकापासून संस्थानच्या कामाला वरीच मदत होते. याला लोकाश्रय वरा मिळाला आहे. पण याहीपेक्षां जास्त मिळणे जरूर आहे. आणि महाराजांच्या भक्तांनी नुसतें वर्गणीदार होऊन न थांवतां आपापले अनुभवही यांत छपण्यासाठी लिहून पाठवावे अशी व्यवस्थापकांची विनंति आहे.

१५ एकंदरीत मागील वर्ष महाराजांचे कृपेने सुखासमाधानानें पार पडले. मात्र संस्थानची सांपत्तिक स्थिति असावी तितकी समाधानकारक नाही. भक्तमंडळाच्या सभासदांनी मनावर घरले तर वर्गणीदारांची संख्या वरीच वाढून मागील वर्गणी व चालूसालची मिळून वरीच रक्कम वसूल होईल. आणि कायम फंडांत वरीच भर पडेल असें वाटते, आणि तसें करण्यावदल सर्व सभासदांस विनंति आहे. सभासदांनी प्रयत्न केल्यास त्यांना महाराज यंश देतील असा भरंवसा वाटतो.

१६. शेवटी महाराजांच्या आरंतीत म्हटल्या प्रमाणे:—

देवा साईनाथा त्वत्पदनत भावें ॥

परमाया—मोहित—जनमोचन झाणि व्हावें ॥

त्वत्कृपये सकलांचे संकट निरसावें ॥

देशिल तरिदे त्वद्यश दासानें गावें ॥

अशी महाराजांची प्रार्थना करून हा रिपोर्ट संपवितो.

दासगण

अध्यक्ष,

हरि सीताराम दीक्षित,

चिटणीस.

श्री विर्द्धिसंस्थाननगा शके

जमा	राष्ट्रीय	आवेदन
गेल्या वर्षाची शिवक	५५८	१२
फोटी खाते जमा	११	१
भाऊंचे पर्मुळय खाते जमा	११	१
मारिक वर्गाणी खाते जमा	११	१
दार्थिक वर्गाणी खाते जमा	१६७.५	१५
पेटी खाते जमा	११६	१
भी साईनाथ समुद्रोपासना खाते जमा	८८९	१
ब्लॉक खाते	३१	१
रा. शामराव रा. जयकर खाते जमा	३१०	१
धी. गोपालराव मुकुंद बुटी खाते जमा	१०	१
कायम फॅट खाते जमा	१५०	१
	३६२४	१
एकांदर रपये ७४५०	११	

मी वरीठ जमावचाचा आढावा हिंदोवावरून तपासला तो बरोबर आदे. कायमकंठान
पाहिले आहेत.

1st bay 12th July 1924.

जगात्कर्त्ता आदाया.
नांवे

	करये	आये	रु.
भृत्यां भूमि कृत्य नांवे	५३	१८	.
श्री साईनाथ सामुण्डोपासना खाते नांवे	२१८	८	.
दध्ना खाते नांवे	३६६	८	.
पूजा खर्च	११८	१०	३
भोजन खर्च	१७३	१२	९
तसलमात	७६	८	६
घोडा खर्च	१३८	१५	३
धुणी सर्वण	४३	६	६
नंदा दीप	१५३	६	९
मशोद रखवालदार	८०	८	.
रोपनाई	३२९	१	३
वाजंत्री	२४०	०	०
मशीद देवहारा	५२	९	०
शिर्फी किरकोळ	८६	११	३
पगार	११३	४	०
मुंबई ऑफीस	६९	६	१
इपिरिअल बँक खाते नांवे	१००६	३	८
श्री संस्यान हिशोब खाते नांवे	४०	०	०
स्यावर दुरुस्ती	१६८	११	०
दामोदर घनःशाम वावरेकर इष्टेट खाते नांवे	१७	१५	६
संस्यान भांडी	४४	०	३
कायमकंडासाठी रु. २००० चे सरकारी बँड घेतले	त्यांचे नांवे *	२०५५	५
शिळक वर्ष अखेर	१६८३	१४	०
एकंदर रुपये	७४५०	११	१

हरि सीताराम दीक्षित.

चिटनोस

G. R. Dabholkar. खजीनदार.

* कायमकंडाचा तपशील:—पूर्वीचे रु. ३५०० चे सहा

टक्याचे सरकारी बँड.

चालू साली घेतले रु. २०००

श्रीमती हिरावाई कनाड यांनी या साळच्या गुरुपौर्णिमेच्या उम्बऱ्यावर श्रीकृष्णाचे समाधीसमोर रहणाऱ्यास म्हणून पाठविलेल्या कविता.

श्रीज्ञारदा प्रसन्ना.

वसंततिलका.

ही पौर्णिमा परमपृष्ठतिथी विलोकी ।
सच्चिद्गृह्य सद्गुरुस भेटति सर्व लोकी ॥
किंवा करोनि परमोत्सव तद्गुणातें ।
गाती, मनांत धरूनी वहु आदरातें ॥ १ ॥

साई उदार गुरु ते मजला मिळाले ।
अज्ञान तें हृदयिंचें वहु नष्ट झालें ॥
मद्भाग्य थोर म्हणुनी गमतें मनाला ।
तो धत्य जो निरखि सत्य तदुत्सवाला ॥ २ ॥

आरती.

चालः—(आरती भुवनसुंदराची)

आरती करितें गुरुवर्या । सच्चिदानंद साई सद्या ॥ ध० ॥
प्रेमे धरिशि दिना हृदया । सकल मति-मल तु नेशि-विलया ॥
कालसप दुष्टां दंडाया । पातला भक्तां सुखवाया ॥
अहा तु ज्ञानमूर्ति तेजा । दिनमणि उदय पावे दूजा ॥
वेदश्रुति सार । उघडुनी द्वार । ज्ञान भांडार ।
सुजना दावाया । येशि जगीं जडमुढ ताराया ॥ ध० ॥
वेऊनि यवन वंशि जनन । केलें द्वैताचें हनन ॥
मुमुक्षां दावि अंत्म-सदन । भवाबधी तारक तव चरण ॥

भक्त परिवार । गात्रेना भार । शोभे महाद्वार ।
साईं बोधसुधा प्याया । तत्पर असति सिद्ध आया ॥२॥

जालिले सलिलाने दीप । दाविली स्वलौ भक्ति अग्रप ॥
जलतां प्रचंड तृणराशी । आज्ञापिले इंधनासि ॥
घेउनि वैराग्याची सदसी । जर्जर करि जो पडरीर्जी ॥
अतवर्यचि झाला निगमासी । हरीहर वंदित हो ज्यार्जी ॥
साईं योगी मुकुटमणी । ध्याते 'हिरा' दीन रजर्नी ॥३॥

आषाढी पौर्णिमेला समाधीपुढे म्हणण्याकरितां श्री. के. जे. भीषम
(मोहपा) यांनी पाठविलेले पद,

सद्गुरु महाते

(चा. हळु ग हळु आला.)

पद-

हाचि सद्गुरु सद्गुरु साइनाथ । सच्चिदानंद मूर्तिसंत ॥ ब्र० ॥
देह मी नसे ॥ असे न मी व्यक्त । वालिला गीतीं भगवंत ॥ मूढ
परि वदती । वदती त्या व्यक्त । दिसे हा संसारीं सक्त ॥ वदुनी ते
फसती । फसती मायेत । मोक्ष त्यांजवळि कथिं न येत ॥ बोध बोधाया ।
बोधा तनु धरित ॥ स० ॥ १ ॥ वयुनि आतुरता । भक्ताची ।
काढिली देहवुद्धि त्याची ॥ लाविती भक्ति । भक्ती देवाची । दत्त
श्रीकृष्ण रामयाची ॥ कुणासी देती । देति मंत्रगुप्त ॥ स० ॥ २ ॥
वसुनि शिलंधींत । शिलंधींत भक्त तारी । सकल नरनारि व्यसन
वारी ॥ असां हा नाथ । नाथ सदाचारी । असे भक्ताचा कंवारी ॥

१; गीता ७।२४. २; शिरडी हा शीलधीचा अपभ्रंश आहे; साईनाथ
सगुणोपासना पहा.

धावुनी भेटे । भेटे तो त्वरित ॥ स० ॥ ३ ॥ जसा हा आई
स्वाधी शिलधीत । तसा तो सकल विश्वभरित ॥ स्वामवज्ञानानें
शक्तीने फिरत । स्वरूप दावुनी करित पुनित ॥ कुण्डलागाना
दासा मधुपुरित ॥ स० ॥ ४ ॥

एका साईबाबानें रचिलेली व या गु० पाँ० चे
समारंभांत म्हटलेली आरती

भ्रमला हा जीव आतां कोणां ओवाळू । विश्वां भरुनी उरला
माझा नाथ कृपाळू ॥ १ ॥ ओवाळू मी गेलों सद्गुरु नाथ राउळां । राऊळ
निमाले मीच माझी माउळी ॥ २ ॥ भ्रमला० ॥ आरती हातीं घेऊनि ठेळें
उभा सामोरी । अंतर्दृष्टी पाहें नाथ मज माझारी ॥ ३ ॥ भ्रमला० ॥
सोहं ज्योती उजळोनी आरती केली । वेव प्रभेमाजी प्रगटे साई
माउळी ॥ ४ ॥ भ्रमला० ॥ गुरुचरणीं विश्वास धरोनी बाळ चालला ॥
साई चरणीं समरस होऊनि मुक्तुचि झाला ॥ ५ ॥

रा. रा. रघुनाथ काशिनाथ डुवे यांनी रचिलेली व. यंदाच्या गुरुपौर्णिमेचे
उत्सवांत श्रीसाईबाबांचे समाधीसमोर त्यांनी म्हटलेली पदे:

पद १

आर्धीं वंदूं गणपती । इष्ट देवतानुग्रहप्राप्ती ॥ धू० ॥ जय
जयाजी मुषक वाहना । गीरिजानंदना मंगलवदना । प्रसाद
पूर्ण करी मद्वचना । हा साईच गजानन गणपती ॥ आर्धीं वंदू० ॥ १ ॥
ब्रह्मविणा जीचें करी । सरस्वती जे चातुर्य लहरी । अशी नमू या
ब्रह्म कुमारी । हा साईच सरस्वती भगवती ॥ आर्धीं वंदू० ॥ २ ॥ रज,
तम, सत्व गुणाकार । ब्रह्मा, विष्णु, आणि शंकर । मग वंदूं शुक-
शौनकादी सूत्रकार । प्रणिपात केला गोत्रजां पुढती ॥ ३ ॥ आर्धीं वंदू० ॥
पुढें वंदूं निजपिता । तैशीच वंदिली जन्म देती माता । स्वयें काढोनी

प्रजकरिता । पाकिले पोशिले प्रजपती ॥ आर्थि वंदै ॥ ४ ॥
उनमोजी सद्गुरुराया । साई समर्थ करुणालया । चरान्चराच्या
विसाविशा । प्रति आर्थि प्रज या पृष्ठती ॥ आर्थि वंदै ॥ ५ ॥
गुरुलास लीन तत्र पार्थि । चरणरजाना सेवक होई । ब्रह्मांड गोद
भृनी राही । ऐसा नमिला सद्गुरु साई ॥ आर्थि वंदै ॥ ६ ॥

पद २

सावध तुम्हि राहा हो, वंधुजनहो ॥ धृ० ॥

नेवेद्य ज्ञाला, विडा दिधला, हुक्का अर्पण केला । कोमल तरुचें वीज
रोविले भाव जल घाली त्याला, वंधुजनहो ॥ सावध० ॥ १ ॥
धूपआरती, तूपआरती, कापुराती केली, घावांना । भावजळे अंकुर
आले । ज्ञान पल्लव ते फुटले, वंधुजनहो ॥ सावध० ॥ २ ॥
पृष्ठांजली ती वाहिली गुरुला, प्रदक्षिणा जाहाली । ज्ञान वृक्ष वाढु
लागले । विवेका फल तें आले, वंधुजनहो ॥ सावध० ॥ ३ ॥
अष्टक होऊनी, भजनासी ही मन आतुर जाहाले । विवेक फल तें
पक्व जाहाले, गुरुचरणी विरघल्ले, वंधुजनहो ॥ सावध० ॥ ४ ॥ हात
जोडुनी गुरु दासं विनवी, भजनामृतसेवा । आळस निद्रा दुरी सारूनी ।
साई चरणी मन लावा, वंधुजनहो ॥ सावध० ॥ ५ ॥

पद ३

नंजरभर देखो । नजरभर देखो । कछुखरच नहिरे । मुफतनाम
चाखो ॥ धृ० ॥ है कुई ऐसा ये दुनियापो । जाकर बोले वात ॥
देखो वावा गोदाकिनारे । उनसे जोरो हात ॥ नजरभर० ॥ १ ॥
बोही मुश्शद । बोही पौला, । बोही बना है पीर ॥ आव कांहा
पक्ख निपाज । राजा बोही भरा भरपूर ॥ नजरभर० ॥ २ ॥

जंगल जाना उत्तमे खातर । सोहि भरा दीलयो । अला, पाँचा, गळ
रहिय । दोनो भरा तलयो ॥ नजर भर ॥ ३ ॥ गुमदाम करे गुम
भाईयो । चिरला जाने घनमो । भाव घगतसे साई खडा है । देखो
जाके शीरडीमे ॥ नजरभर ॥ ४ ॥

पद ४

शिरडीग्रामीं सदुरस्वामीं साईनाथ महाराज । दीनांचे पुरवीतंते
काज ॥ ५ ॥ भक्तासाठीं धांवत येती शिरडीग्रामाला । लीला चरित्रे
करूनी दाविली ब्रह्मभास जगीं गमला ॥ शिरडी ॥ १ ॥ एके दिवशीं
प्रातःकाळी नवलचि देखिलें । माप गवहाचें भरभरूनी सुर्फी हो
काढीलें ॥ दळण मांडिलें पीट काढिलें । टाकिले ओढ्याकारीं ॥
तेथुनी महामारीही गेली । समर्थलीला उलटी ॥ शिरडी ॥ २ ॥
ओरंगावादी शुपखेडेगांवीं । चांद पाटील । घोडा इरवला वाटेत तेव्हा
झाले दीलगीर ॥ खांदा खोगिर वाट चालती । हाक मारिले
वाचानें ॥ चिलीप भरोनी चिष्या रोवुनी । निखारे काढीले त्यानें ॥
पाणी नाही सटका आपटीला पाणी काढिलें ॥ चमत्कार ऐसा
करूनी चिलीय । ओढीली दोघांनीं ॥ शिरडी ॥ ३ ॥ दीपोत्सवाची
हाँस योडी, साई समर्थासीं । नित्य आणिती तेल मागुनी दीपोत्सव
करिती ॥ कंटाळले वाणी एके दिवशीं, तेल नाही म्हणती । नीमूळे
पणे घशीरीत येऊनी नवलची हो करितीं ॥ अल्प होतें तेल ट्यरेलीं,
पागी टाकीती । दोन्हीं एके ठिकाणीं करूनी, प्राशन हो करीती ॥
हातीं ट्यरेल पाणी भरूनी, पंत्यांसी घालीती ॥ पेटविल्या पंत्या
तेल नसुनी, रात्रभर जळती ॥ शिरडी ॥ ४ ॥

अध्याय २० वा.

॥३३:४३:८८॥

श्रीगणेशायनमः । श्रीसरस्त्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥
श्रीकुलदेवतायैनमः । श्रीसीतारापचंद्राभ्यांनमः ॥
श्रीसहुरुसाईनायायनमः

उन्मोजी गुरु मानससरा । प्रसादवाक्य मुक्ताकरा ॥
अनन्यभक्त मराल निकरा । चरणीं थारा तुजपार्णी ॥ १ ॥
सदाश्रया महा उदारा । घालूनि प्रसाद मुक्तचारा ॥
देऊनि निज विश्रांती आसरा । येरझारा चुकविसी ॥ २ ॥
काय तो साई सिद्धाश्रम । दर्शने निवे संसारश्रम ॥
निकटवर्ती भवभ्रम । द्वंडी अविश्रम सहवासे ॥ ३ ॥
साई मूळ निराकार । भक्तकाजालागीं साकार ॥
करोनि माया नटीचा स्वीकार ॥ खेळला साचार नट जैसा ॥ ४ ॥
ऐसिया साईस आणं ध्यानीं । क्षणभर जाऊं शिरडि स्थानीं ॥
दोन प्रहरच्या आरती मागुनी । लक्ष लावूनि पाहूंया ॥ ५ ॥
माध्यान्ही आरतीपाठी । येऊनि मशीदीच्या काठीं ॥
महाराज अति कृपादृष्टी । उदी वाटीत भक्तांस ॥ ६ ॥
भक्तही प्रेमळ उठाउटी । घालीत समचरणीं मिठी ।
उभ्यानें मुख न्याहाळितां दृष्टी । भोगीत वृष्टी उदीची ॥ ७ ॥
वावाही भरभरोनि मुष्टी । घालीत भक्तांच्या करसंपुटीं ॥
अंगुष्ठे लावीत तयांच्या ललाटीं । प्रेम पोटीं अनिवार ॥ ८ ॥

जा भाऊ जा जेवावयास । जा आक्षणा जा ते स्या सप्राप्त ॥
 जा अवधे जा निजस्थानास । प्रत्येकास वदत ते ॥ १ ॥
 आतां जरी ते पाहुं न मिळे । परि ने सर्वं गत सोहळे ॥
 शिरडीस त्या त्या स्थानीं त्या त्या वेळे । हठ ध्यानबळे दिसतान ॥ २ ॥
 असो ऐसें करून ध्यान ॥ अंगुष्ठापासून मुखावलोकन ॥
 प्रेमे घालूनि लोटांगण । कथानुसंधान चालवृं ॥ ३ ॥
 गताध्यायाचिया अंतीं । कथिले होते श्रोतयांप्रतीं ॥
 कीं बाबांहीं मोलकरिणी हातीं । अर्थ श्रुतीचा उकलविला ॥ ४ ॥
 ईशावास्य भावार्थ वोधिनी । आरंभिली होती गणुदासांनी ॥
 आशंका उपजतांच सहुरुचरणीं । घातली नेऊन शिर्डीस ॥ ५ ॥
 वावा तैं वदले जे वचन । तुझ्या या शंकेचे निवाशण ॥
 करील काकाच्या घरची मोलकरीण । जाशील परतोन ते समर्यां ॥ ६ ॥
 तेंच कीं साप्रत कथानुसंधान । आतां येथून चालवृं आपण ॥
 श्रोतीं होईजे दत्तावधान । होईल अवण अविकळ ॥ ७ ॥
 संकृत भाषानंभिज्ञार्थ । ईशावास्योपनिषद्दर्थ
 ओवीद्वारा पदपदार्थ । संकलितार्थ विवरावा ॥ ८ ॥
 ऐसी आस्था धरोनि मनीं । ईशावास्य भावार्थवोधिनी ॥
 प्राकृत भाषा सुगम साधनीं । गणुदासांनीं आरंभिली ॥ ९ ॥
 गूढार्थ प्रचुर हें उपनिषद् । भाषांतर झाले पदप्रपद ॥
 विना अंतर्गत रहस्य वोध । होई न आनंद मनाते ॥ १० ॥
 चहुं वेदांचे जे सार । तेंच उपनिषदांचे भांडार ॥
 हरि गुरुकृपा नसालियावर । अतिदुस्तर गाठावया ॥ ११ ॥
 म्हणेल कोणी मी सज्जान । अपुल्या मते करोनि यत्न ॥
 करीन उपनिषदांचे आकलन । प्रतिपादन यथार्थ ॥ १२ ॥

१ संकृत भाषा न जाणणारां करितां, २ उपनिषदाच्चा अर्थ,

तरी ते कल्पांतीही न घडे । हेतो गुरुकृपा नमतो सांकडे ॥
 गुप्तप्रयत्न हाती न चडे । मार्गी अवघडे पदोपदी ॥ २१ ॥
 तंच जो गुरुपदीं जडे । तथा नाहीं अणुपात्र सांकडे ॥
 तयाचिया दृष्टीपुढे । आपाप उघडे गूढार्थ ॥ २२ ॥
 आत्मज्ञानाचे हे शास्त्र । जन्मपरणोच्छेदक शस्त्र ॥
 जे निरभिमान निःसंगमात्र । तेच सत्पात्र विवेचना ॥ २३ ॥
 ऐसीयांची कास धरितां । क्षणांत उपजे अर्थबोधकता ॥
 बुद्धीची जाई प्रतिबद्धकता । होय विशदता गूढार्थी ॥ २४ ॥
 ईशावास्य प्राकृतीं आणितां । दासगणूची हेच अवस्था ॥
 परी साईनाथे कृपा करितां । तदुर्गमता' विरोली ॥ २५ ॥
 गीर्वण दोषेचे अल्पज्ञान । तत्रापि आचार्य विद्यारण्य ॥
 वंदून साईवावांचे चरण । ओवी लेखन आदरिले ॥ २६ ॥
 गणुदास-वाणी दुग्धधारा । प्रसाद साईचा तयांत शर्करा ॥
 तेथील माधूर्य परंपरा । क्षणैक आदराजी श्रोते ॥ २७ ॥
 असो हे वोधिनी^१ दिग्दर्शन । हृदत्तोर्धा करा मूळावलोकन ॥
 या पत्कथेचे अनुसंधान । आहे कीं आन अवधारा ॥ २८ ॥
 निजमक्त करितां ग्रंथावलोकन । आढळे जंधीं दुवोध वचन ॥
 महाराज करिती समाधान । वोलल्यावीण कैसेंपा ॥ २९ ॥
 हाच या कथेचा हेत । श्रोतयां व्हावा तात्पर्ये विदित ॥
 इतुकेंच माझें मनोगत । दत्तचित्त परिसाजी ॥ ३० ॥
 ओवीवद्ध टीका केली । विद्वज्जनांस मान्य झाली ॥
 गणुदासांची मनीषा फिटली । आशंका राहिली पै एक ॥ ३१ ॥

* १ त्याचा अवघडपणा. २ नाहीसी झाली. ३ भावार्थवोधिनी. ४ या
 भावार्थवोधिनीचे हृदत म्हणजे मर्म जाणावयास. ५ मूळग्रंथाचे अवलोकन,
 ६ जेव्हां.

मांडिली ती पंडितांसपोर । उहापोह केला थोर ॥
 परी होईना समाधानपर । शंका निर्भर कोणाही ॥ ३२ ॥
 इतुवयांत शिरडीस कांही कारणे । द्रासगणने यडके जाणे ॥
 आशंकेचे निवारण होणे । सहजपणे झाले की ॥ ३३ ॥
 घेऊ गेले साईचे दर्शन । मस्तकीं घरिले थ्रीचे चरण ॥
 करुनियां साष्टांग वंदन । सुख संपन्न जाहले ॥ ३४ ॥
 संत कृपेचे अबलोकन । संत मुखीचे मधुरवचन ॥
 संताचे ते सुहास्य वंदन । कृतकल्याण भक्तगण ॥ ३५ ॥
 केवळ संतांचे दर्शन । करी सकल दोपांचे क्षालन ॥
 जयांसी त्यांचे नित्य संनिधान ॥ काय ते पुण्य वर्णाविं ॥ ३६ ॥
 कां गण कोठून आगमन ॥ पुसती वावा वर्तमान ॥
 कुशल आहे ना समाधान । चित्त प्रसन्न सर्वदा ॥ ३७ ॥
 गणुदास देती प्रत्युत्तर । असतां अपुले कृपाछत्र ॥
 किमर्थ ब्हावे म्या खिन्नांतर । आनंदनिर्भर असें मी ॥ ३८ ॥
 आपणही हे सर्व जाणतां । लोकोपचारार्थ प्रश्न करितां ॥
 मीही जाणून आहे चित्ता । कुशलवृत्ता कां पुसतां ॥ ३९ ॥
 स्वयें मजकरवी आरंभ करवितां । पुढे तो रंगाल्पास येतां ॥
 मध्येच ऐसी मेख मारितां । कोणाही उकलितां उकलेना ॥ ४० ॥
 ऐसे परस्पर चालले भापण । करीत गणुदास पादसंवाहन ॥
 इशावास्य भावार्थवंथन । संवंधे प्रश्न पूसिला ॥ ४१ ॥
 इशावास्य भावार्थवोधिनी । लिहूं जातां अडखळे लेखणी ॥
 शंका कुशंका राहुती मरीं । वावा त्या उकलूनि सांगाव्या ॥ ४२ ॥
 साध्यांत यडला जो जो प्रकार । केला वावांच्या पायीं सादर ॥
 आशंका ही दुर्निवार । मांडिली समोर वावांच्या ॥ ४३ ॥

गणुदास विनवी साईनाथा ॥ पांडे ग्रंथपरिश्रम वृथा ॥
ही या इशावास्याची कथा । आपण सर्वथा जाणता ॥ ४४ ॥

आशंका दूर व्याल्याविना । ग्रंथाचा गा उकल पटेना ॥
महाराज देती आशिर्वचना । प्रसन्न मना असे तु ॥ ४५ ॥

कायरे यांत आहे कठिण । जातां आलिया स्थळीं पस्तोन ॥
त्या काकाची मोलकरीण । शंका निवारण करील कां ॥ ४६ ॥

काका ते भाऊसाहेब दीक्षित । वावांचे एक प्रेमज्ज भक्त ॥
कायावाचामने सतत । गुरुसेवानिरत सर्वदा ॥ ४७ ॥

प्रख्यात मुंबापुरी नगरी । तेथून अल्प अंतरावरी ॥
पारले नाम ग्रामाभीतरीं । राहती हरीभाऊ हे ॥ ४८ ॥

खरे नांव तयांचे हरी । आईबापे ठेविले घरीं ॥
जन म्हणती भाऊसाहेब जरी । वावांचे परी तिसरेच ॥ ४९ ॥

महाजनीस वडे काका । निमोणकरां म्हातारे काका ॥
भाऊसाहेवांस लंगडे काका । बंब्या काकाही म्हणती ते ॥ ५० ॥

आईबापे ठेविती एक । राशीचे तें असते आणिक ॥
दोषण नांवेहीं मारिती हाक । रीती ही अनेकपरीची ॥ ५१ ॥

महाराज ठेवितां नामे निराळीं । तीच मग चालती वेळोवेळीं ॥
जाणो तींच मग विस्तावळी । प्रेम समेळीं धरिजेती ॥ ५२ ॥

कर्थीं भिक्षु कर्थीं काका । वावांनीं पाडिला हाची शिक्का ॥
त्याच नामे शिरडींत लोकां । प्रसिद्ध काका जाहले ॥ ५३ ॥

आश्र्य वाटले गणुदासा । आश्र्य सकळांचे मानसा ॥
कायं काकांची मोलकरीण ऐसा । उलगडा कैसा करणार ॥ ५४ ॥

मोलकरीण ती मोलकरीण । काय तीने असाने गिक्षण ॥
 ती काय एसी विचक्षण । तांडे विन्दक्षण हें गारे ॥ ५५ ॥
 कोडे श्रुतींची अर्थावृत्पत्ती । कोडे मोलकरणीनी पर्णी ॥
 महाराज ही तों थऱा करिती । जन वदती एणे परी ॥ ५६ ॥
 महाराज केवळ विनोद करिती । एसेंच वाटले सवां चिर्णी ॥
 परी वावांच्या विनोदोक्ति । सत्यचि गमती गणुदासा ॥ ५७ ॥
 परिसूनि त्या साईच्या वोला । साई वोलले अबलीला ॥
 सकृदर्शनीं वाटले जनाला । दासगणूला तें सत्य ॥ ५८ ॥
 साई वोलले अबलीला । परी वोलामाजील लीला ॥
 सदासर्वदा पहावयाला । आतुर झाला जनलोक ॥ ५९ ॥
 असो वा नसो विनोद वाणी । कदां न ती होणे निष्कारणी ॥
 वावांच्या एकेका अक्षरागणीं । असती खाणी अर्थाच्या ॥ ६० ॥
 वावा जें जें वाचे वदत । वोल जव्हत तें ब्रह्मलिखित ॥
 एकही अक्षर न होई व्यर्थ । साधील कार्यार्थ वेळेवर ॥ ६१ ॥
 ही दृढभावना दासगणूची । असो कैसीही ती इतरांची ॥
 निष्टा जेथें जैसी जयाची । फळ तयासीं तैसेंच ॥ ६२ ॥
 जैसी भावना तैसें फळ । जैसा विश्वास तैसें बळ ॥
 अंतःकरण जैसें प्रेमळ । वोधही निर्मळ तैसाच ॥ ६३ ॥
 झानियांचा शिरोमणी । मिथ्या नव्हे तयाची वाणी ॥
 निजभक्ताची पुरवावी मागणी । ब्रीद हें चरणीं वांधिले ॥ ६४ ॥
 गुरुव्यव्याप्त नव्हे अन्यथा । मन लावून परिसा ही कथा ॥
 हरेल सकल भवव्यथा । साधनपंथा लागाल ॥ ६५ ॥
 परतले गणुदास पारले ग्रामीं । काकासाहेब दीक्षिता धामीं ॥
 उत्कंठा काकांची मोलकरीण कोमीं । पडते कैसी मी पाहीन ॥ ६६ ॥

१ उपनिषदाचा अर्थाविवोध करण्याचे कामी.

दुसरे हिंवळी पथम प्रहरी । गणदास असता शेजेवरी ॥
 सावरसांचेच्या आनंदाभीतरी । तें नवन्परी वर्तनी ॥ ६७ ॥
 कोणी एक कुण्डयाची पोरी । गात होती गंजूळ स्वरी ॥
 स्वोंचली ती सुंदर लकेरी । जिवारीं मणुदासांच्या ॥ ६८ ॥
 दीर्घ आलापयुक्त तें गान । जग्यांत गंजूळ पदवंधन ॥
 परिसोनि तल्लीन झालें घन । लभ देऊन पेकती ॥ ६९ ॥
 खडबडून जागे झाले । गीतार्थदोवनीं लक्ष वेघले ॥
 सावचित्तचि ऐकत राहिले । प्रमन झाले अभ्यंतरीं ॥ ७० ॥
 म्हणती ही आहे कोणाची पोर । गातसे गंभीर आणि सुस्वर ॥
 ईशावास्याचें तें कोडे थोर । उकलिलें पार कीं ईनें ॥ ७१ ॥
 असो द्वीच ती मोलकरीण । पाहूंतरी आहे कोण ॥
 जीच्या असंस्कृत वाणीषधून । श्रुत्यर्थ खूण पटविली ॥ ७२ ॥
 वाहेर जाऊनि जों पाहती । खरेंच कुणव्याची पोर होती ॥
 ती काकाच्या मोरीवरती । घारीत होती वासनें ॥ ७३ ॥
 शोधांतीं कळली नवलपरी । होता तेव्हां दीक्षितांचे घरीं ॥
 नाम्या गडी तयांचे चाकरी । वहीण ही पोरी तयाची ॥ ७४ ॥
 द्वीच ती काकांची मोलकरीण । गीतें या झालें शंका निवारण ॥
 रेढयामुखें वेद गायन । संतीं काय न केलें जी ॥ ७५ ॥
 ऐसें तें पोरीचें गायन । झालें दासगणूचें समाधान ॥
 वावांच्या थडेचेही महिमान । आलें कीं कळून सकळांतें ॥ ७६ ॥
 कोणी म्हणती गणुदास । वसले होते देवपूजेसः ॥
 काकांचे येथें देवघंरास । तदा या गीतास परिसिलें ॥ ७७ ॥
 असो तें जैसें असेल तैसें । तात्पर्यार्थ एकचि असे ॥
 महाराज निजभक्तां शिकविर्ता कैसें । अनेक मिसें अवलोका ॥ ७८ ॥

शार्दूल वैसोनि पजला पुसा । उगीच कां गानोपाळ भिन्या ॥
 परतिले पी तुयचा धिन्या । एकदा भर्वसा राखाचा ॥ ७० ॥
 असें पी भरलां सर्वांगीं । पजवीण रिता ठाव नाहीं ॥
 कुठेंही कसाही प्रगटें पाहीं । भावापार्यां भक्तांच्या ॥ ८० ॥
 असो ती आठावरसांची पोर । कासेस एक फाटके फटकर ॥
 परी नारंगी साडीचा बडिवार । गाई ती सुस्वर गीतांत ॥ ८१ ॥
 “ काय त्या साडीचा भरजर । काय त्या साडीचा कांट सुंदर ॥
 काय मौजेचा तिचा पदर ” । यांतची ती चूर गातानां ॥ ८२ ॥
 खायाला भिक्षेना पोटभर ॥ चिधी न वेढाया बोटभर ॥
 परी कोणाच्याही नारंगी साडीवर । हर्षनिर्भर ती दिसली ॥ ८३ ॥
 पाहूनि तियेची दैन्य स्थिती । आणि मनाची रंगेल वृत्ती ॥
 कीव उपजली गणुदासांप्रती । काय निवेदिती मोरेश्वरा ॥ ८४ ॥
 पहा हो हीचें अंग उघडें । द्या कीं तिला एकादें लुगडें ॥
 रुजू होईल ईश्वराकडे । पुण्यही घडेल तुम्हातें ॥ ८५ ॥
 आर्धांच मोरेश्वर कृपामूर्ति । वरीं दासगणूची विनंती ॥
 सुंदर साडी खरेढी करिती । आनंदें अर्पिती पोरीतें ॥ ८६ ॥
 नित्य खाणारी जी कदन । तिला लाधावें पंचपक्वान्न ॥
 तेवीं ती मुलगी सुप्रसन्न । जाहली पाहूनि ती साडी ॥ ८७ ॥
 दुसरे दिसीं ती ल्याली साडी । फेरे घरी ती खेळे फुगडी ।
 दिसली इतर पोरींवर कडी । मोठी आवडी साडीची ॥ ८८ ॥
 तीच पुढें दुसरे दिवशीं । साडी डेवुनी पडदेणीसी ॥
 गुंडाळी पूर्वील फटकुरासीं । परी ती हिरमुसी दिसेना ॥ ८९ ॥
 नाहीं ल्याली, केली जोगवण । तथापि तिचें पूर्वील दैन्य ॥
 गणुदासा भासे झालें विच्छिन्न । भावनेच्या भिन्नत्वें ॥ ९० ॥

१ रा. रा. मोरेश्वराव विश्वनाथ प्रधान, २ गरगरा फिरणे,
 ३ सांठवणीचे सणंगांत,

नवी साही हेविली भवनी । जरी आली फालके नेमूनि ॥
 नवी ती दिसेना रिक्क पर्नी । नवहनी की उणीच साईनी ॥ ११ ॥
 असमर्थपणे फालके लेणे । मगर्थपणे ही तेंमेंच करणे ॥
 या नांव दैन्य संपत्तपणे मिरवणे । भावने गुणे मुखदःख ॥ १२ ॥
 है तें गणदासांचे कोडे । एणे परी जेन्हा उक्काडे ॥
 इशावास्यांचे केणे सांपडे । ठायींच पडे अर्थवोध ॥ १३ ॥
 इशेंच आच्छादिला जेथें सारा । हा अवया ब्रह्मादांचा पमाता ॥
 तेथें तयावीण उघडा थोरा । कोण विचारा पानीया ॥ १४ ॥
 तेही पूर्ण हेही पूर्ण । पूर्णपासाव उद्घवले पूर्ण ॥
 पूर्णातूनि काढितां पूर्ण । राहील पूर्णचि अवशेष ॥ १५ ॥
 दोरीचे दैन्य ईश्वरी अंश । फट्कूर साडी हेही तदंश ॥
 दाता देय दान हेही अशेष । एकची ईश भरलेला ॥ १६ ॥
 मी माझे हे पार दवडावे ॥ निरभिमानत्वे सदा वर्तवे ॥
 त्यागपूर्वक भोग भोगावे । अभिलापावे नच कांहीं ॥ १७ ॥
 ऐसी वावांची अपोय वाणी । प्रचीती मिळविली अनेकांनी ॥
 आग्राणांत शिरडी न सोडुनी । जरीं विजनीं प्रगटत ॥ १८ ॥
 कोणास मँडिदर गडावर । कोणास कोठेही असो शहर ॥
 कोल्हापुर सोलापुर रामेश्वर । इच्छा मात्र प्रगटत ॥ १९ ॥
 कोणास अपुल्या वाहवेंगी । कोणास जागृतीं वा स्वप्नविशेषीं ॥
 दर्शन देत अद्विनिशीं । पुरवीत असोशी भक्तांची ॥ २०० ॥
 ऐसे अनुभव एकना दोन । किती म्हणोन करावे वर्णन ॥
 शिरडीत जरी वसतिस्थान । अलक्ष्य प्रस्थान कोठेही ॥ २०१ ॥

१ गडा. २ ईश्वरानेंच. ३ स्यळ. ४ उऱ्य पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णाःपूर्ण-
 मुदच्यते ॥ पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्ण मेवावशिष्यते ॥

पहा ही पोर क्लोणाची कोण । यःकथित गीव पोलकरीण ॥
 नारंगी साहीवर तिने तें गायन । निधाळे पुत्रांतूनि साहजिना ॥ १०२ ॥
 शंका महणून वावांस पुसावी । या पोलकरिणीने ती निरावी ॥
 तीही काकांच्या इथें असावी । रचना ही मायावी नाहींका ॥ १०३ ॥
 आधीं ही तेथें भोलकरीण । असावी हें केसे वावांस ज्ञान ॥
 तीही भविष्यकाळीं हें गाऊन । श्रुत्यर्थ वोधन व्हावें कसे ॥ १०४ ॥
 परी तें झालें झालें खास । वाटले आश्र्य गणु दासांस ॥
 आशंकेचा झाला निरास । इशावास्य आकळले ॥ १०५ ॥
 श्रोतियां मनीं येईल शंका । खदाटोप हा तरी कां इतुकां ॥
 स्वयेंच स्वमुखें वावांनींच कां । फेडिली न आशंका तेथेंच ॥ १०६ ॥
 हें काय जागींच नसतें करवले । परी ते नसतें महिमान कळले ॥
 ईशें त्या पोरीसही आच्छादिले । प्रकट हें केले वावांनीं ॥ १०७ ॥
 आत्मयाथात्म्य निरूपण । हेंच सबौपनिषदांचे पर्यवसान ॥
 हेंच मोक्षधर्म निष्कर्षण । गीतार्थ प्रबचन तें हेंच ॥ १०८ ॥
 प्राणी भिन्न आत्मा अभिन्न । आत्मा कर्तृत्व भोक्तृत्वहीन ॥
 तो न अशुद्ध पापपुण्याधीन । कर्मचिरण त्या नाहीं ॥ १०९ ॥
 मी जातीने उच्च ब्राह्मण । इतर मजहून नीचवर्ण ॥
 वर्से ऐसे जों भेदज्ञान । कर्मचिरण आवश्यक ॥ ११० ॥
 मी अशरीर सर्वत्र एक । मजहून कोणी नाहीं आणिक ॥
 मीच कीं सकलांचा व्यापक । स्वरूपोन्मुख हें ज्ञान ॥ १११ ॥
 पूर्णव्रम्हस्वरूपच्युत । ऐसा हा जीवात्मा पूर्ववत ॥
 कर्धीं तरी स्वस्वरूपाप्रत । पावावा निश्चित हें ध्येय ॥ ११२ ॥
 श्रुती स्मृति आणि वेदांत । या सर्वांचा हाचि सिद्धांत ॥
 हेंचि अंतिम साध्य निश्चित । च्युतासि अच्युतपद प्राप्ति ॥ ११३ ॥

शर्मा शर्मेषु भूतेषु । जीवरि भयास्त श विविति विशेष ॥
 तैवरी म भूतान्मा हपीकेश । ग्रानपकाशं सपर्ण ॥ ११२ ॥
 विहितकर्म विल शुद्ध । हीना होईन अवेद चोप ॥
 शोक पोहादि संसृति विलद् । प्रकटेन सिद्ध ज्ञान वै ॥ ११३ ॥
 आख्यल त्रैलोक्य सन्तरानर । आच्छादी जो ईश परम्परा ॥
 निक्षिक्य निष्कल जो परात्पर । तो अजरीर सदान्मक ॥ ११४ ॥
 नापस्पात्मक हैं विश्व । सबाह आच्छादी हा ईश ॥
 तो मीच मी भरलों अशेप । निविशेप रूपत्वे ॥ ११५ ॥
 अस्तु वस्तुतः जे निराकार । मायागुणं भासे साकार ॥
 कामुकापाठीं हा संसार । तोचि असार निष्कामा ॥ ११६ ॥
 है वृत्किंचित भूतभौतिक । जगत चेतनाचेतनात्मक ॥
 ईश्वरचि हा अद्वितीय एक ॥ निर्वार निःशंक करावा ॥ ११७ ॥
 जगद्वुद्धीचा हा विवेक । जरी मनासी पटेना देख ॥
 तरी हे धनहिरण्यादिक । यांचा अभिलाख न करावा ॥ ११८ ॥
 हैही जरी न घडे तरी । जाणावें आपण कर्माधिकारी ॥
 आपरणांत शतसंवत्सरीं । कर्मचि करीत रहावें ॥ ११९ ॥
 तैही स्ववर्णात्रिमोचित । यथोक्तानुष्टानसहित ॥
 अग्निहोत्रादि नित्यविहित । चित्त अकलंकित होईतो ॥ १२० ॥
 हा एक चित्तशुद्धीचा पार्ग । दुजा सर्वसंग परित्याग ॥
 हे न आक्रमितां ज्ञानयोग । कर्मभोगचि केवल ॥ १२१ ॥
 ही ब्रह्मविद्या हैं उपनिषद् । सर्वा न देती अविकोरविद् ॥
 वृत्ति न जोंवर झाली अभेद । उपनिषद्वोध शाविद्क ॥ १२२ ॥
 तरी तोही व्हावा लागे । जिज्ञासू आधीं तोच मागे ॥
 महणोन वावांही पाठविलें मागें । मोलकरीण सांगेल महणोनि ॥ १२३ ॥

१ कोणाचा अविकार काय आहे हैं जाणणारे.

स्वयेच चाचा हा घोष हेते । तभी हे पुढील कार्य न गडते ॥
 एकमेवाद्वितीय नसते । शान हे कलने वाचांचे ॥ १२६ ॥
 मजवांचून आणीक कोण । आहे ती काकांची गोळकरीण ॥
 मीच ती ही दिखली खूण । इशावास्य जाणविले ॥ १२७ ॥
 परमेश्वरानुग्रह लेश । आचार्यानुग्रह विशेष ॥
 नसतां न आत्मज्ञानीं प्रवेश । सिद्धोपदेशचि आवश्यक ॥ १२८ ॥
 आत्मप्रतिपादक जे जे शास्त्र । श्रवणीं आणावें ते तेच मात्र ॥
 प्रतिपाद्य जेते मीच सर्वत्र । मजवीण अन्यत्र कांहींच न ॥ १२९ ॥
 होतां आत्मतत्त्वाचे विवरण । तोच मी आत्मा नव्हे आन ॥
 हे जयासीं अभेदानुसंधान । आत्माही प्रसन्न तयासिच ॥ १३० ॥
 असो आत्मनिरूपण होतां । ऐसेंच आत्मानुसंधान राखितां ॥
 ऐसीच निश्चल धरितां आत्मता । परमात्मा हातां येईल ॥ १३१ ॥
 पुढील अःयाय कथानुसंधान । विनायेक ठाकुरादि कथा कथन ॥
 श्रोते करोत सादर श्रवण । परमार्थ प्रवण होतील ॥ १३२ ॥
 त्याही कथा ऐशाच गोड । ऐकता पुरेल श्रोतियांचे कोड ॥
 महापुरुष दर्शनाची होड । पुरेल चाड भक्तांची ॥ १३३ ॥
 जैसा उगवतां दिनमणी । अंधार जाय निरसोनी ॥
 तर्वां या कथा पीयूपपानी । माया हरपोनि जातसे ॥ १३४ ॥
 अतकर्य साईंचे किंद्रान । त्यावीण कोण करील कथन ॥
 मी तो एक निमित्त करून । तेचि ते वदवून घेतील ॥ १३५ ॥

स्वस्ति श्री संतसज्जने प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥
 श्रीसाईसमर्थ सच्चारिते । इशावास्याभावार्थ
 वोधनं नाम विंशोध्याय गोड हा ॥

॥ श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु । शुभं भवतु ॥

१. रा. रा. विनायक हारिश्वंद ठाकुर B. A. इत्यादिकांच्या २ कथामृत.